

Till: Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia
m.kemikalieenheten@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss av Naturvårdsverkets redovisning Ansvar för kommunalt avfall för vissa enskilda avfallsströmmar; dnr M2022/01775

Återvinningsindustrierna, ÅI, är en branschförening som företräder de privata återvinningsföretagen med en omsättning på 30 miljarder kronor och drygt 10 000 anställda.

Sammanfattande synpunkter på utredningens förslag

- Vi föreslår en avreglering av följande strömmar:
 - kontorspapper
 - avfall från detaljhandeln
 - använt matfett (i enlighet med Naturvårdsverkets förslag)
 - avfall från sjukhus och andra vårdinrättningar
- För övriga kommunala avfallsströmmar bör det finnas en möjlighet med "frival", dvs att verksamheten kan anlita en annan transportör än kommunen genom en registrering.
- Vi välkomnar utredningens förslag att fortsätta utreda avgränsningar för grovavfallet.
- Vi tillstyrker att den kommunala tillsynen inom avfallsområdet behöver utvecklas och förstärkas.
- Vi ser med oro på den trend som kontinuerlig leder mot ökad kommunalisering då det inte föreligger några miljö- och hälsomässiga skäl för detta.

Inledning

I framtidens avfallslösningar för en cirkulär ekonomi och ett klimatsmart samhälle måste det finnas en tydlig målbild som skapar investeringsvilja och innovationslusta hos företag.

Vi anser därför att det är olyckligt att det i lagstiftningen nu finns ett utökat ansvar för kommuner för avfallsströmmar som tidigare klassats som verksamhetsavfall. Sveriges tolkning av EU-lagstiftningen skiljer sig från övriga nordiska länder. Det måste vara självklarhet när vi diskuterar en cirkulär ekonomi, att en engagerad verksamhet ska kunna

äga sitt avfall, ta ett ansvar för sina materialflöden samt kunna välja vilket återvinningsföretag som ska hantera det.

Återvinningsföretagen konkurrerar med varandra och om en upphandlande verksamhet inte är nöjd kan avtalet avbrytas. Konkurrensen mellan dagens återvinningsföretag bidrar till innovationer och nya tekniska lösningar. En fortsatt konkurrens på marknaden är helt avgörande för att befrämja behovsanpassade och tekniska lösningar samt för att innovationer ska fortsätta att utvecklas. Dagens höga konkurrens innebär även en kontinuerlig prispress, vilket är positivt för verksamheterna. Ett kommunalt ansvar för avfallet kommer inte på samma sätt driva på utvecklingen av nya tekniker och kommer sannolikt innebära högre kostnader.

Det finns ingenting i utredningen som visar att hanteringen ur ett miljö- och hälsoskyddsperspektiv skulle vara bättre vid ett kommunalt ansvar för avfallet än om hanteringen sköts av privata aktörer.

Tillsynen – vikten av seriösa återvinningsföretag

En kunnig och effektiv tillsynsmyndighet är grundläggande för att uppnå konkurrensneutralitet på marknaden, oavsett om det är ett kommunalt ansvar, eller inte. En nödvändig förutsättning är därför att miljökontoren alltid kontrollerar avfallsabonnemangen, och gör en uppskattning om volymen verkar rimliga samt efterfrågar avfallsfakturorna. Detta för att hindra både grå- och svarthämtning. Vikten av att anlita seriösa återvinningsföretag kan inte nog understrykas.

Närmare synpunkter på förslaget

Kontorspapper

ÅI anser att kontorspapper är en avfallsström som även fortsättningsvis bör vara avreglerad. De privata aktörer som idag hanterar detta avfall kan erbjuda tjänster som efterfrågas från de upphandlande verksamheterna. En avreglering möjliggör nationella och regionala lösningar för verksamheter som finns spridda över landet. Dessa blir då inte beroende av olika kommunala lösningar i olika delar av landet.

Vi vill särskilt lyfta fram vikten av en säker hantering av sekretessbelagt kontorspapper, vilket idag erbjuds av de privata aktörer som hanterar kontorspapper som blivit avfall. Genom att erbjuda hämtning inne på kontor säkerställs att sekretessbelagda dokument inte hamnar på avvägar. I dagsläget är detta en tjänst enbart privata aktörer erbjuder.

Kontorspapper hanteras i dag av privata aktörer och kommunaliseringen av avfallshanteringen av kontorspapper innebär i praktiken en expropriering av en fungerande marknad där företag har investerat i fordon och annan infrastruktur.

Detaljhandeln

Hanteringen av avfall från detaljhandeln fungerar väl idag. Detaljhandeln har behov av nya innovativa lösningar för att utveckla nya cirkulära lösningar för vissa avfall, exempelvis förpackat

matavfall. Detta är ett behov som kan mötas av de privata aktörer som idag hanterar dagligvaruhandelns avfall. Det torde inte vara en uppgift för kommunerna inom ramen för det kommunala ansvaret. Det finns också en uppbyggd infrastruktur för denna avfallshantering, bekostad av privata aktörer. Denna bör behållas snarare än nedmonteras.

Vi vill peka på att det i utredningen inte har framkommit några indikationer på att det av hälso- eller miljömässiga skäl vore bättre att ansvaret för detaljhandelns avfall skulle övergå till kommunerna.

Använt matfett (spillfett)

Vi stödjer utredningens förslag att detta avfall ska avregleras från kommunalt ansvar. Endast en mindre mängd kommuner samlar i dag in detta avfall. Det är en högkvalitativ råvara som har ett högt ekonomiskt värde på marknaden. Efter 2024 kommer förbränning av detta fett inte att vara tillåtet eftersom bioavfall ska hanteras separat och inte får förbrännas. Likväl förekommer en stor risk under kommunalt ansvar att spillfett kommer att användas till rötning vid biogastillverkning i stället för att användas som råvara till nya produkter som är en högre nivå av materialåtervinning utifrån ett cirkulärt perspektiv. Spillfetterna kommer därmed hanteras på en lägre nivå i avfallshierarkin.

Avfall från sjukhus och andra vårdinrättningar

Vi anser att kommunalt avfall som uppstår i sjukhusverksamhet avregleras. Sjukhus och vårdinrättningar har verksamhet över olika kommungränser. Att möjliggöra för regionerna att upphandla en aktör för att hantera allt avfall från sjukvården innebär en effektiv användning av skattemedel. Ett öppnande för detta leder också till mer cirkulära lösningar av det avfall från sjukvården som kan återvinnas då upphandlade aktörer kan vinna anbud genom att i processen erbjuda innovativa lösningar.

Stockholm den 23 december 2022

Viveke Ihd

vd

Återvinningsindustrierna